Suvestinė redakcija nuo 2015-02-04

Nutarimas paskelbtas: Žin. 2008, Nr. 127-4848, i. k. 1081100NUTA00001094

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ
N U T A R I M A S

DĖL VAIKŲ MOKYMO PLAUKTI BENDROJO LAVINIMO MOKYKLOSE PROGRAMOS PATVIRTINIMO

2008 m. spalio 22 d. Nr. 1094
Vilnius

Įgyvendindama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006–2008 metų programos įgyvendinimo priemonių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. spalio 17 d. nutarimu Nr. 1020 (Žin., 2006, Nr. 112-4273), 2 lentelės „Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006–2008 metų programos įsipareigojimų įgyvendinimo priemonės“ 315 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Patvirtinti Vaikų mokymo plaukti bendrojo lavinimo mokyklose programą (pridedama).

2. Nustatyti, kad Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos Vaikų mokymo plaukti bendrojo lavinimo mokyklose programos priede nurodytoms priemonėms įgyvendinti nustatytąja tvarka numatomos atsižvelgiant į šalies finansines galimybes, rengiant atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą.

3. Rekomenduoti:

3.1. savivaldybėms ir aukštosioms mokykloms dalyvauti įgyvendinant šiuo nutarimu patvirtintą programą;

3.2. savivaldybėms, dalyvaujančioms įgyvendinant šiuo nutarimu patvirtintą programą, skirti iš savivaldybių biudžeto lėšų jai įgyvendinti.

MINISTRAS PIRMININKAS GEDIMINAS KIRKILAS

VIDAUS REIKALŲ MINISTRAS REGIMANTAS ČIUPAILA

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2008 m. spalio 22 d. nutarimu Nr. 1094

VAIKŲ MOKYMO PLAUKTI BENDROJO LAVINIMO MOKYKLOSE PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vaikų mokymo plaukti bendrojo lavinimo mokyklose programos (toliau vadinama – ši programa) paskirtis – suvienyti įvairių institucijų potencialą, kuo veiksmingiau naudoti turimą mokymui plaukti reikalingą infrastruktūrą ir žmogiškuosius išteklius, kad būtų įgyvendintas pagrindinis šios programos tikslas – išmokyti kuo daugiau šalies mokinių plaukti ir saugiai elgtis vandenyje ir prie vandens. Ši programa vykdoma 2008–2015 metais.

II. APLINKOS ANALIZĖ

2. Lietuvos bendrojo lavinimo bendrosiose programose pabrėžiama, kad mokiniai ne tik ugdytųsi judėjimo įgūdžius, bet ir patirtų judesių įvairovę, judėjimo džiaugsmą, ugdytųsi fizinę ir dvasinę ištvermę, stiprintų valią, ryžtą, savisaugą ir savikontrolę. Kiekviena judėjimo forma optimizuoja ne tik žmogaus motorikos, bet ir psichinės bei socialinės brandos vyksmą. Plaukimas – svarbi šių įgūdžių lavinimo priemonė, įtraukta į bendrojo lavinimo bendrąsias programas.

3. Pagal Europos Komisijos užsakymą 2003 metais 15 Europos Sąjungos (toliau vadinama – ES) valstybių atlikta apklausa „Europos gyventojai ir sportas“. Apklausta 16 tūkst. 15 metų ir vyresnių gyventojų. 76 procentai apklaustųjų mano, kad mokyklose sportui turi būti skiriama daugiau laiko, beveik 80 procentų norėtų, kad jų valstybių švietimo ir sporto organizacijos bendradarbiautų glaudžiau, 68 procentai mano, kad ES turi aktyviau skatinti švietimą per sportą.

4. Kūno kultūros ir sporto departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės užsakymu 2007 metų balandžio–birželio mėnesiais uždarosios akcinės bendrovės Rinkos analizės ir tyrimų grupės atlikti tyrimai parodė – pusė (51,9 procento) apklaustųjų pritaria, kad mokyklų programose sportui būtų skiriama daugiau laiko.

5. Plaukimas – puiki fizinio aktyvumo forma, viena iš populiariausių ir masiškiausių sporto šakų pasaulyje. Medikai, kūno kultūros ir sporto specialistai, visuomenės atstovai pripažįsta teigiamą plaukimo poveikį: plaukimas stiprina sveikatą, grūdina organizmą, skatina augimą ir vystymąsi, ugdo taisyklingą laikyseną, stiprina raumenis, gerina širdies, kraujagyslių, kvėpavimo, kitų organizmo sistemų funkcinę veiklą, pratina laikytis asmeninės higienos reikalavimų.

6. Plaukimas svarbus vaikų ir jaunimo socializacijai. Socializacija per plaukimą apima svarbiausių motorinių įgūdžių, būtinų judėti vandenyje, įgijimą: plaukimo, nardymo, nėrimo į vandenį, įvairių žaidimų vandenyje ir kitų. Tokia socializacijos samprata skatina neapsiriboti vien pagrindinių įgūdžių formavimu, bet ir kurti šių įgūdžių nuoseklaus tobulinimo sistemą, apimančią saugaus maudymosi, gelbėjimo(-si), varžymosi gebėjimus ir įgūdžius. Socializacija per plaukimą leidžia įgytus socialinės elgsenos modelius naudoti kaip priemonę kitiems tikslams siekti (pvz., sportinė ar profesinė karjera, laisvalaikio užimtumas). Plaukimas kaip socialinė veikla tampa ypač svarbus plečiantis įvairioms su vandeniu susijusioms pramogoms (pramoginis ir sportinis nardymas, vandens atrakcionai, vandens turizmas, buriavimas ir kita). Pramogos vandenyje ir šalia vandens skatina ugdytis atsakomybę už save ir aplinkinius, laikytis saugaus elgesio taisyklių, puoselėti olimpines sporto vertybes, kilnų elgesį, formuoja bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžius.

7. Plaukimo įgūdžių mokymas glaudžiai siejamas su asmens higienos ugdymu. Asmens higienos žinios mažina riziką susirgti kai kuriomis ligomis (pvz., peršalimo, odos), išvengti traumų. Vandens telkinių ir baseino aplinka skatina naudotis individualiais higienos reikmenimis (rankšluosčiais, šlepetėmis, kepurėmis, plaukų džiovintuvais ir panašiai), todėl asmeninės higienos ugdymas tampa sudėtine mokymo(-si) plaukti dalimi.

8. Plaukimas – gyvybiškai svarbus įgūdis. Vaikai priskiriami didesnei rizikos grupei (jie smalsūs, linkę rizikuoti, dažnai nesugeba įvertinti situacijos), todėl jie turi būti mokomi saugiai elgtis prie vandens ir vandenyje.

9. Nelaimingų atsitikimų vandenyje statistika Lietuvoje skaudi ir pamokoma. XX a. 7-ąjį dešimtmetį kasmet vidutiniškai nuskęsdavo 475 asmenys (tarp jų 93 vaikai), 8-ąjį dešimtmetį – 385 asmenys (tarp jų 93 vaikai), XXI a. pradžioje kasmet vidutiniškai nuskęsdavo 372 asmenys. Retrospektyvinė 1970–2000 metų analizė rodo, kad per šį laikotarpį iš viso mirė apie 13 tūkst. vaikų ir paauglių (iki 19 metų): iš jų nuskendo – 2270 vaikų (30,78 procento) iki 14 metų ir 872 paaugliai (16,37 procento) nuo 15–19 metų. Jeigu nebus skiriama reikiamų lėšų vaikams mokyti plaukti, skęstančių vaikų gali daugėti.

10. Pasaulinės sveikatos organizacijos duomenimis, skendimas – viena dažniausių mirties ar neįgalumo priežasčių pasaulyje (*World Health Organization, The Injury Chartbook: A graphical overview of the global burden of injuries. Geneva, 2002*). Maždaug pusė iš 116 tūkst. per 2000 metus pasaulyje nuskendusiųjų – vaikai iki 15 metų (*F P Rivara and C Mock The 1,000,000 lives campaign Inj. Prev. 2005;11;321–323*).

11. Atlikta skendimo priežasčių analizė atskleidė pagrindines nelaimingų atsitikimų vandenyje priežastis: nemokėjimas plaukti (apie 40 procentų žuvusiųjų); maudymosi taisyklių nepaisymas, savo galimybių pervertinimas, netvarkingas mažų vandens telkinių (tvenkinių, kūdrų) eksploatavimas, nepakankama vaikų priežiūra, svaigalų vartojimas, mažųjų laivų eksploatavimo taisyklių pažeidimas, saugaus elgesio žvejojant taisyklių pažeidimas, neatsargus elgesys ant užšalusių vandens telkinių.

12. Didžiausias pavojus nuskęsti nemokantiesiems plaukti, tačiau nuo to neapsaugoti ir mokantieji plaukti, tie, kurie tinkamai neįvertina savo jėgų, rizikuoja. Prasidėjus maudynių atviruose vandenyse sezonui, labai padaugėja sunkių traumų. Nelaimės įvyksta, kai asmuo tinkamai neįvertina aplinkos ir savo galimybių. Traumas dažnai patiria nardantieji sekliose vietose, ypač žemyn galva.

13. Moksliniais tyrimais įrodyta, kad jaunesnysis mokyklinis amžius – geriausias laikas išmokti plaukimo technikos pagrindų, kadangi vaikystėje susiformavę įgūdžiai išlieka visą gyvenimą.

14. Tiek pradinių klasių, tiek vyresniems mokiniams svarbu suteikti saugaus elgesio prie vandens ir vandenyje žinių, todėl pradinių klasių ir kūno kultūros mokytojai turi gerai šiuos klausimus išmanyti. Pradinių klasių mokytojai gali mokyti vaikus saugaus elgesio prie vandens ir vandenyje, o mokyti plaukti turi plaukimo treneriai. Taigi svarbu mokytojams ir treneriams rengti kvalifikacijos tobulinimo minėtais klausimais renginius.

15. Plaukimo mokymo programos vykdomos daugelyje pasaulio valstybių. Jungtinėje Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystėje, Nyderlandų Karalystėje, Norvegijos Karalystėje, Slovėnijos Respublikoje, Jungtinėse Amerikos Valstijose, Kanadoje, Australijoje, Rusijos Federacijoje, Baltarusijos Respublikoje, Kazachstano Respublikoje ir kitose valstybėse plaukimo pamokos organizuojamos formaliojo ir neformaliojo ugdymo įstaigose. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir visuomeninės organizacijos skirtingai ugdo vaikams plaukimo įgūdžius, tačiau jų tikslai ir uždaviniai tie patys – išmokyti vaikus plaukti ir saugiai elgtis vandenyje ir prie vandens.

16. Lietuvoje 33 savivaldybės neturi plaukimo baseinų. Pagal veikiančių baseinų skaičių Lietuva 20 kartų atsilieka nuo ES valstybių vidurkio. Nėra baseinų, pritaikytų neįgaliesiems. Iš viso šalyje veikia 36 baseinai. Plėtojama vandens parkų, įvairaus tipo sveikatingumo ir sporto klubų baseinų infrastruktūra, rajoniniai sporto ir sveikatingumo

kompleksai su uždarais plaukimo baseinais šiandien leidžia kurti vaikų mokymo plaukti sistemą.

17. Įvairūs vaikų užimtumo, mokymo plaukti projektai remiami Kūno kultūros ir sporto departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Švietimo ir mokslo ministerijos, Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo, savivaldybių administracijų lėšomis, tačiau per mažai. Stokojama ir profesionalaus koordinavimo. Pagal užimtumo programas vaikai vasarą mokomi plaukti tik tose mokymo įstaigose, kurių vadovai aktyvūs, arba tada, kai šią veiklą inicijuoja baseinų administracija. Stinga mokslinės metodinės ir materialinės paramos. Per mažai dėmesio skiriama neįgaliems vaikams.

18. Plaukimas įtrauktas į Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklų kūno kultūros programas, tačiau iš esmės plaukimo pamokos bendrojo lavinimo mokyklose nesistemingos arba jų visai nėra. Plaukimo pamokoms reikia papildomų lėšų, kurių šiuo metu nenumatyta moksleivio krepšelyje, apskaičiuojamame pagal Moksleivio krepšelio ir sutartinių moksleivių apskaičiavimo metodiką, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. birželio 27 d. nutarimu Nr. 785 (Žin., 2001, Nr. 57-2040; 2002, Nr. 119-5339; 2007, Nr. 137-5608; 2008, Nr. 98-3783). Plaukimo sporto įstaigas ir klubus lanko apie 4200 mokinių. Čia jie ne tik mokomi plaukti, bet ir treniruojasi. Lietuvoje dirba 138 plaukimo treneriai, turintys atitinkamą kvalifikaciją plaukimo įgūdžiams ugdyti (iš jų 85 procentai turi aukštąjį išsilavinimą), tačiau šalyje plėtojama baseinų infrastruktūra, taigi pedagogams reikia naujų žinių ir veiklos metodų.

19. Vadovaudamasi Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. vasario 13 d. nutarimu Nr. 148 (Žin., 2008, Nr. 25-912), Kūno kultūros ir sporto rėmimo taryba, priimdama sprendimus finansuoti kūno kultūros ir sporto programas, be kitų prioritetų, pirmenybę teikė vaikų mokymui plaukti, mokinių ir studentų sporto plėtrai, sporto aikštelių, baseinų rekonstravimui ir įrengimui. Vaikų ir jaunimo užimtumo vasarą ir jų mokymo plaukti projektams vykdyti iš Kultūros ir sporto rėmimo fondo 2004 metais skirta 105 tūkst. litų, 2005 metais – 150 tūkst. litų, 2006 metais – 180 tūkst. litų, tačiau visiems vaikams mokyti plaukti šių lėšų nepakanka. Vidutiniškai per metus šalyje plaukti išmokomi 11382 mokiniai (2,2 procento visų Lietuvos mokinių, arba apie 12,3 procento visų pradinių klasių mokinių). Kadangi plaukimas – gyvybiškai svarbus gyvenimo įgūdis, būtina siekti, kad visi Lietuvos vaikai išmoktų plaukti, saugiai elgtis vandenyje ir prie vandens.

III. PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

20. Šios programos tikslas – sukurti veiksmingą vaikų mokymo plaukti sistemą – sudaryti palankią edukacinę ir socialinę aplinką ugdyti jiems gyvybiškai svarbius plaukimo įgūdžius, mokyti juos saugiai elgtis prie vandens, vandenyje ir teikti pagalbą kitiems.

21. Šiam tikslui pasiekti numatomi šie uždaviniai:

21.1. bendromis valstybės, savivaldybių, mokyklų bendruomenių, asociacijų, kitų juridinių asmenų pastangomis sudaryti mokiniams galimybę mokytis plaukti;

21.2. tobulinti vykdant šią programą dalyvaujančių pedagogų ir kitų specialistų kvalifikaciją;

21.3. rengti saugaus elgesio vandenyje ir mokymo plaukti pamokas (pratybas) mokiniams, kad jie būtų saugesni ir sveikesni;

21.4. skatinti neįgalius mokinius per mokymąsi plaukti integruotis į visuomenę;

21.5. viešinti šią programą ir atlikti pasiektų rezultatų stebėseną.

IV. PROGRAMOS VERTINIMO KRITERIJAI (SIEKIAMI REZULTATAI)

22. Ši programa vertinama periodiškai po kiekvienų jos vykdymo metų. Kokybiniai ir kiekybiniai jos vertinimo kriterijai:

22.1. dalyvaujančių programoje mokyklų skaičius (1000);

22.2. išmokusių plaukti mokinių skaičius (70000 per 7 metus);

22.3. išmokusių plaukti mokinių procentas (95 procentai visų dalyvaujančiųjų kasmet);

22.4. mokytojų ir trenerių, tobulinusių kvalifikaciją plaukimo mokymo organizavimo klausimais, skaičius (2000 per 7 metus);

22.5. atnaujintų ir pritaikytų neįgaliųjų reikmėms plaukimo baseinų skaičius (5 per 7 metus);

22.6. atnaujintų ir pritaikytų mokymui plaukti baseinų ir atvirų vandens telkinių skaičius (5 kasmet);

22.7. plaukimą populiarinančių renginių skaičius (60 per 7 metus).

V. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS, STEBĖSENA IR ATSKAITOMYBĖ

23. Už šios programos koordinavimą atsakinga Švietimo ir mokslo ministerija. Šią programą įgyvendinančios institucijos kasmet iki sausio 15 d. atsiskaito Švietimo ir mokslo ministerijai už šios programos įgyvendinimo priemonių vykdymą praėjusiais ataskaitiniais metais.

24. Kiekvienais kalendoriniais metais Švietimo ir mokslo ministerija už šios programos vykdymą atsiskaito Lietuvos Respublikos Vyriausybei (kartu su metine veiklos ataskaita).

_____

Vaikų mokymo plaukti bendrojo lavinimo
mokyklose programos
priedas
(Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2015 m. sausio 28 d. nutarimo Nr. 81
redakcija)

VAIKŲ MOKYMO PLAUKTI BENDROJO LAVINIMO MOKYKLOSE PROGRAMOS PRIEMONIŲ PLANAS

Uždaviniai	Priemonės	Atsakingi vykdytojai	Vykdymo terminas	Preliminarus lėšų poreikis								Finansavimo šaltinis
				tūkst. litų							tūkst. eurų	
				2008 metais	2009 metais	2010 metais	2011 metais	2012 metais	2013 metais	2014 metais	2015 metais	
1. Bendromis valstybės, savivaldybių, mokyklų bendruomenių, asociacijų, kitų juridinių asmenų pastangomis sudaryti mokiniams galimybę mokytis plaukti	1.1. Plėtoti būtiną mokymui plaukti infrastruktūrą – sutvarkyti atvirų vandens telkinių paplūdimius, baseinus – pritaikyti juos mokymui plaukti ir neįgaliesiems	savivaldybės	2008–2015 metai									Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai
	1.2. Finansuoti plaukimą, saugų ir ekologišką elgesį prie vandens ir vandenyje populiarinančius renginius, konkursus, akcijas, visuomenės informavimo priemonių projektus, skleisti gerąją patirtį	Švietimo ir mokslo ministerija, Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau vadinama – Kūno kultūros ir sporto departamentas)	2009–2015 metai									Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai

Uždaviniai	Priemonės	Atsakingi vykdytojai	Vykdymo terminas	Preliminarus lėšų poreikis								Finansavimo šaltinis
				tūkst. litų							tūkst. eurų	
				2008 metais	2009 metais	2010 metais	2011 metais	2012 metais	2013 metais	2014 metais	2015 metais	
2. Tobulinti vykdant Vaikų mokymo plaukti bendrojo lavinimo mokyklose programą (toliau vadinama – Programa) dalyvaujančių pedagogų ir kitų specialistų kvalifikaciją	2.1. Parengti ir išleisti mokytojams ir mokiniams skirtas mokymo plaukti ir saugaus elgesio vandenyje ir prie vandens metodines rekomendacijas	Švietimo ir mokslo ministerija, Kūno kultūros ir sporto departamentas, Lietuvos kūno kultūros akademija	2012 metai									Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai
	2.2. Parengti tikslines kvalifikacijos tobulinimo programas ir mokyti vykdant Programą dalyvaujančius pedagogus ir kitus specialistus	Švietimo ir mokslo ministerija, Kūno kultūros ir sporto departamentas, Pedagogų profesinės raidos centras, Lietuvos kūno kultūros akademija	2009–2015 metai									Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai
3. Rengti saugaus elgesio vandenyje ir mokymo plaukti pamokas (pratybas) mokiniams, kad jie būtų saugesni ir sveikesni	3.1. Parengti vaikų mokymo plaukti ir saugaus elgesio vandenyje ir prie vandens modulį, kuris būtų įtrauktas į kūno kultūros programą	Švietimo ir mokslo ministerija, Kūno kultūros ir sporto departamentas	2009–2015 metai									Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai
	3.2. Organizuoti 18 pamokų Vaikų mokymo plaukti programos įgyvendinimą				500	1 000	1 500	2 000	2 500	3 500	1 158,48	

Uždaviniai	Priemonės	Atsakingi vykdytojai	Vykdymo terminas	Preliminarus lėšų poreikis								Finansavimo šaltinis
				tūkst. litų							tūkst. eurų	
				2008 metais	2009 metais	2010 metais	2011 metais	2012 metais	2013 metais	2014 metais	2015 metais	
	3.3. Organizuoti per mokinių atostogas mokymo plaukti stovyklas	Kūno kultūros ir sporto departamentas, apskričių viršininkų administracijos ir savivaldybės	2008–2015 metai									Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai
4. Skatinti neįgalius mokinius per mokymąsi plaukti integruotis į visuomenę	4.1. Parengti adaptuotas neįgalių mokinių mokymo plaukti metodines rekomendacijas	Lietuvos kūno kultūros akademija	2009 metai									Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai
5. Viešinti Programą ir atlikti pasiektų rezultatų stebėseną	5.1. Reguliariai informuoti visuomenę apie Programos rezultatus	Kūno kultūros ir sporto departamentas, Švietimo ir mokslo ministerija	2008–2015 metai									Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai
	5.2. Organizuoti mokinių plaukimo įgūdžių stebėseną ir saugaus elgesio vandenyje ir prie vandens žinių patikrinimą	Švietimo ir mokslo ministerija, Kūno kultūros ir sporto departamentas, Pedagogų profesinės raidos centras, Lietuvos kūno kultūros akademija	2009–2015 metai									Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai

Uždaviniai	Priemonės	Atsakingi vykdytojai	Vykdymo terminas	Preliminarus lėšų poreikis								Finansavimo šaltinis
				tūkst. litų							tūkst. eurų	
				2008 metais	2009 metais	2010 metais	2011 metais	2012 metais	2013 metais	2014 metais	2015 metais	
	5.3. Ištirti mokinių plaukimo įgūdžių, mokymo masto pokyčius, nuolat atlikti Programos vykdymo stebėseną	Kūno kultūros ir sporto departamentas, Švietimo ir mokslo ministerija, aukštosios mokyklos	2010–2015 metai									Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai
	5.4. Užtikrinti baseinų ir atvirų vandens telkinių, kuriuose vykdoma Programa, visuomenės sveikatos saugos kontrolę	Sveikatos apsaugos ministerija, savivaldybės	2008–2015 metai									Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai
Iš viso					500	1 000	1 500	2 000	2 500	3 500	1 158,48	

Priedo pakeitimai:
Nr. 81, 2015-01-28, paskelbta TAR 2015-02-03, i. k. 2015-01650

Pakeitimai:

1.
Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas
Nr. 81, 2015-01-28, paskelbta TAR 2015-02-03, i. k. 2015-01650
Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. spalio 22 d. nutarimo Nr. 1094 „Dėl Vaikų mokymo plaukti bendrojo lavinimo mokyklose programos patvirtinimo“ pakeitimo